

Zihin Engelliler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Necdet Karasu*
Gazi Üniversitesi

Çığıl Aykut**
Gazi Üniversitesi

Betül Yılmaz***
Gazi Üniversitesi

Öz

Kurumlardaki kalitenin artırılmasının yollarından biri çalışanların yeterliklerinin üst düzeyde tutulması ve zaman içindeki değişikliklere uygun hale getirilmesidir. Hizmet içi eğitim bunu sağlamanın yollarından birisidir. Alanyazın, mesleki gelişimin sağlanabilmesi için hizmet içi eğitimlerin belirli hedeflere dönük olması gerektiğini belirtmektedir. Hedefin ise öncelikle ihtiyaçlara yönelik olması gerekir. Bu nedenle, zihin engellilerin eğitiminden sorumlu öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinin öğretmenlerin nitelikli şekilde gelişimleri için önemli olduğu söylenebilir. Bu çalışmada niteliksel veri toplama yöntemlerinden faydalanılarak geliştirilen görüşme formu aracılığıyla gönüllü katılım gösteren 51 zihin engelliler öğretmenine ulaşılmış, öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerden gelen yanıtların sıklığı ve içeriğinin analiz edildiği çalışmanın bulguları öğretmenlerin öncelikle sınıf kontrolü ve davranış değiştirme ve ardından öğretim yöntemleri ile ilgili eğitime ihtiyaçları olduğuna işaret etmiştir. Sonuçlar öğretmenlerin mezuniyet yılları ve çalıştıkları kurumlara göre de analiz edilmiş ve tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Zihin engelliler öğretmenleri, hizmet içi eğitim, ihtiyaç analizi

Abstract

Increasing the quality in the institutions requires setting the competencies of the workers high and making them adapted to the changes in time. In-service trainings are one option to realize this purpose. The literature provided evidence that in-service training should be based on aims to improve the personnel. Therefore, identification of the needs of teachers for students with intellectual disabilities is important to provide necessary support for them. In this study, voluntarily participated 51 teachers to identify the needs of the teachers and the data was collected via use of a interview questionnaire developed according to qualitative reserach principles. The findings were analyzed to determine the frequency of the response and the content and they showed that the priority is classroom management, behavior modification and instructional methods for teachers. The findings also were analyzed based on the graduation years and the educational settings the teachers serve in.

Key Words: Teacher work with intellectual disabilities, in-service training, needs analysis

*Yrd. Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Ankara, E-posta: necdetkarasu@yahoo.com

** Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, E-posta: cigil@gazi.edu.tr

***Arş. Gör. Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Ankara, E-posta: betulyilmaz@gazi.edu.tr

Geçtiğimiz yüzyıl içerisinde ülkelerin eğitimden ve öğretmenlerden beklentileri giderek artmıştır. Öğretmenlerin daha üst yeterlikler sergileyerek, öğrencilerinin sadece akademik gelişimine katkıda bulunan profesyoneller olmalarından çok onların bilgiye ulaşabilme, bilgiyi kullanabilme ve benzeri becerilerini de geliştiren bireyler olmaları gibi konularda da etki etmeleri beklentilere eklenmiştir. Bu beklentileri karşılayabilmek için kişisel ve mesleki gelişim öğretmenler için bir zorunluluk halini almıştır. Ülkemizde 2006 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan Özel Eğitim Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri El Kitabı kapsamında zihin engelliler öğretmenleri için kişisel ve mesleki gelişim, öğretmen yeterliği olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda MEB öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişim bakımından ilerleyebilmesi için Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü aracılığıyla her sene çok sayıda hizmet içi eğitim kursu açılmaktadır (<http://hedb.meb.gov.tr/>). Bu noktada “hizmet içi eğitim kurslarında öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda mı yoksa Genel Müdürlüğün seçtiği konularda mı eğitim verilmektedir” sorusu karşımıza çıkmaktadır. Hedefe yönelik eğitimlerin faydasının yadsınamaması nedeniyle zihin engelliler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi’nde de (2011) vurgulandığı gibi öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri esnasında kazandıkları bilgi ve becerileri zaman içerisinde değişen koşullara da uygun olarak geliştirmeleri, bu nedenle öğretmenlerin desteklenmesi ve gelişmelerine yardım edilmesi bir zorunluluk halini almaktadır. Kurumlar bu eğitimleri hizmet içi eğitim kursları ile sağlamaya çalışmaktadır. Hizmet içi eğitim, farklı tanımlarla alanyazında yer alsın bile aşağıda izleyen tanımlarda da görülebileceği gibi bu tanımların ortak yanı kurum çalışanlarının kişisel ve mesleki gelişimlerine destek olunmasıdır.. Can, Akgün ve Kavuncubaşı (1995) hizmet içi eğitimi kişilerin mesleğe girdikleri günden çıktıkları güne kadar beklenenleri gerçekleştirebilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması için gerçekleştirilen sistematik çabalar olarak betimlemiştir. Hizmet içi eğitimin önemine de işaret edecek biçimde, Seferoğlu (2004) hizmet içi eğitimi öğretmenlerin niteliklerini yükseltmek ve kendi potansiyellerini kullanma becerisi kazanmaları açısından önemli bir süreç olarak ifade etmiştir. Wooden ve Babbitt (1990) hizmet içi eğitimlerin belirlenen ihtiyaçlara göre düzenlenmesinin hem bireylere hem de kurumlara önemli katkı yapacağını belirtmiştir. Taymaz (1992) hizmet içi eğitim konusuna benzer biçimde yaklaşarak hizmet içi eğitimin amacını karşılayabilmesi için bireylerin ihtiyaç ve beklentilerini dengeli olarak karşılaması gerektiğini vurgulamıştır. Hedefi karşılayan hizmet içi eğitimin önemi bu kadar fazla iken alanyazın bu konuda çok sınırlı kalmıştır.

Çeşitli araştırmacılar her ne kadar hizmet içi eğitim öncesi hazırlıkların önemine dikkat çekseler de ülkemizde öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını tespit etmeyi hedefleyen az sayıda yayın tespit edilebilmiştir. Tanyel (1999)’in sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını incelediği çalışmada 203 öğretmen yer almıştır. Öğretmenlerin en yoğun olarak ölçme ve değerlendirme konusunda hizmet içi eğitim ihtiyacı olduğu, öğretim yöntemleri, eğitim teknolojisi, insan ilişkileri ve genel öğretim yöntemlerinin izleyen konular olduğu belirlenmiştir. Kop (2003) yirmi fen bilgisi öğretmeni ile yaptığı görüşmelerle fen bilgisi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye çalışmıştır. Öğretmenlerin alan bilgisi, temel laboratuvar becerileri kazanma, öğrencilerde yaparak-yaşayarak öğrenme davranışı geliştirme konularında desteğe ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Uşun ve Cömert (2003) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim gereksinimlerini belirlemeyi hedeflemiştir ve çalışmalarında 90 öğretmenden gereksinimlerini belirleyecek şekilde veri toplamışlardır. Araştırma bulguları çocuk ruh sağlığı, yaratıcı etkinlikler ve okul programlarında hizmet içi eğitim taleplerini ortaya koymuştur. Gökdere ve Çepni (2004) üstün yetenekli çocukların fen bilgisi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim gereksinimlerini incelemiştir. Diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında oldukça dar bir öğretmen grubunun ihtiyaçlarını belirlemek için yapılan bu çalışmaya sadece 9 öğretmen katılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre öğretmenlerin en fazla proje tabanlı öğrenme, kaynaklara ulaşım ve öğrenme modellerine dönük ihtiyaçları mevcuttur. Azar ve Karaali (2004) hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirledikleri ve 35 öğretmenin katıldığı bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada öğretmenlerin eğitim teknolojisinde kuram ve uygulamalar başta olmak üzere, eğitim yönetimi ve planlama, öğrenci merkezli eğitim, kişisel yeterliklerin geliştirilmesi, sınıf iklimi ve yönetimin sağlanması konularında ihtiyaç belirttikleri ortaya konulmuştur. Bu çalışmalar, Türkiye’de yapılan araştırmalar kapsamında tespit edilebilmiş az sayıda

çalışmalardır. Özel eğitim alanında doğrudan öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemeyi hedefleyen bir çalışma tespit edilememiştir. Vuran, Çolak ve Gürgür (2003)'ün belli bir hizmet içi eğitim programına devam eden öğretmenlerin o programa dair görüşlerinin tespit edildiği çalışması mevcuttur. Bahsi geçen çalışmada uygulanan bir hizmet içi eğitim çalışmasının etkililiği tespit edilmiştir. Alanyazındaki tek çalışma ise öğretmen ihtiyaçlarını belirleyen bir çalışma olan ve Ergül, Baydık ve Demir (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmadır. Bu çalışmada sadece öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını değerlendirmese de, öğretmenlerin kendilerini hangi konularda yeterli gördükleri veya görmediklerini incelemiştir. Özel eğitim alanında çalışan 107 öğretmenle gerçekleştirilen çalışmada özel eğitim bölümlerinden mezun olan öğretmenler okuma-yazma, dil ve konuşma ve otizm konularında kendilerini yetersiz bulduklarını belirtirken, sertifikalı öğretmenler okuma-yazma, otizm ve dil ve konuşma konularında yetersizliklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar öğretmenlerin hangi konularda kendilerini geliştirmek istediğine de işaret etmektedir. Ulusal alanyazın özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları doğrultusunda sınırlı veri sağlamaktadır.

Öğretmenlerin mevcut yeterlikler çerçevesinde gelişebilmesinin hizmet içi eğitimlerin hedefe yönelik olarak düzenlenmesiyle mümkün olabildiği ve özel eğitim alanında ülkemizdeki alanyazının sınırlılıkları yukarıda özetlenmiştir. Bununla birlikte hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi diğer bir bakımdan da önemlidir. Değişen öğretmen yeterlikleri öğretmenleri farklı alan ve konularda bilgi ve beceri sahibi olmaya zorlamaktadır. Türkiye'de öğretmen yetiştirme her ne kadar 150 yıldan eski bir geçmişe sahip olsa da öğretmen yetiştirme politikası çeşitli sebeplerden dolayı değişiklikler göstermiştir (Üstüner, 2004). Bunun en önemli nedenlerinden biri de istenen öğretmen tipinin değişmesidir. Zaman içerisinde öğretmenlerden sahip olmaları istenen becerilerin sayısı ve çeşidi artış göstermiştir. 1981'de öğretmen yetiştirmenin Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınıp üniversitelere devredildikten sonra 1997 ve 2006'da öğretmen yetiştirme programları iki defa güncellenmiştir (Ataman, 2007). Ayrıca yayımlanan öğretmen yeterlikleri incelendiğinde hem genel öğretmen yeterlikleri içerisinde hem de zihin engelliler öğretmenliği yeterliklerinde kişisel ve mesleki gelişim konusunun bir yeterlik olarak kabul edildiği görülmektedir. Kişisel ve mesleki gelişimin bakanlık tarafından yeterlik olarak adlandırılması dünyadaki diğer gelişmelerle de uyumlu görünmektedir.

Kişisel ve mesleki gelişim olgusu özel eğitim alanında bir öğretmen yeterliği olarak her geçen gün daha fazla vurgulanmaktadır. Her ne kadar zaman içerisinde farklı yaklaşımlar sergilenmiş olsa bile (Cullinan, Epstein, & Schultz, 1986), Hindman ve Polsgrove (1988)'ün da belirttiği gibi nitelikli öğretmen kavramı içerisinde kişisel özellikler her zaman kendine yer bulabilecektir. Şu an için uluslararası olarak lider organizasyonlardan biri olan Amerika Birleşik Devletleri'nin Council for Exceptional Children (CEC) organizasyonu, öğretmenlerin profesyonel gelişimi konusunu özel eğitimci standartları içerisinde bir nitelik olarak ele almış ve altı alt maddesi olan bir başlık haline getirmiştir. O nedenle hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine de hitap etmeleri gerekir. Ergül ve diğerlerinin de (2013) vurguladığı gibi öğretmen yeterliklerinin incelenmesi hizmet içi eğitim planlamalarına da olumlu etki yapabilecektir.

Öğretmen yeterlikleri içerisinde kişisel ve mesleki gelişimin önemi incelenirken Avrupa Birliği'nin belirlediği ilkelere de bakmak faydalı olacaktır. AB'nin onayladığı üye ülkelerden ve aday ülkelerden uyum göstermelerini bekledikleri önemli bir konu da Avrupa Yükseköğretim Çerçevesi'dir (EU Higher Education Framework). Bu çerçeve, yükseköğretim kurumlarının hedeflemeleri gereken yetişmiş insan tipinin belirgin özelliklerini de ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçeve ile bağlantılı olarak ülkemizde de Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi yayınlanmıştır. Bu çerçeve temelde yükseköğretim programlarında yetişen öğrencilerin hangi yeterlikler çerçevesinde yetişeceğinin sınırlarını belirlemekte ve yetişmekte olan öğrencilerin zaman içerisinde kendilerini geliştiren bireyler olmalarını beklemektedir.

Şişman (2009), Avrupa Birliği'nin 2007 yılında yayımladığı rapora dayandırarak, 2000 yılında Lizbon'da ve 2002 yılında Barcelona'da alınan kararların ışığında Avrupa Birliği'nin geleceğinin garantisi ve rekabet edebilir olarak kalmasının öncelikli şartı olarak insana yapılan yatırımı belirtmiştir. Şişman (2009) öğretmenlik mesleğinin gerekleri ile ilgili değişiklikler, örneklendirirken öğretmenleri bilgi aktarmanın yanında öğrenenlerin

kendi başlarına bilgiye ulaşmış o bilgiyi öğrenebilir olmaları için yardımcı olan profesyoneller olarak adlandırmaktadır. Öğretmenlik için belirlenen yeni rollerle beraber yeni yaklaşımlar ve tarzlara da sahip olmalarının önemi vurgulanmaktadır. Sınıflarda artan çeşitliliğin, örneğin etnik farklılık ya da engelli öğrencilerin varlığı, öğretmenlerin profesyonel becerilerinin de çeşitlenmesi ve artması anlamına geldiği belirtilmektedir. Aynı zamanda ellerindeki teknolojiyi en etkin biçimde kullanma ve daha etkin bir okul yönetimi için karar verebilme becerileriyle donanmış bir öğretmenlik yapısı beklenmektedir. Tüm bu değişiklikler öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri için diğer bir konu olarak ortaya konulmaktadır.

Tüm bunların yanında Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi de yayınlanmıştır. 2011 yılının son diliminde bakanlık nezdinde yapılan girişim sonrasında bir grup akademisyenin de katılımıyla Ulusal Öğretmen Stratejisi adı verilen bir belge oluşturulmuştur. Bu belge öğretmenlik alanındaki sorunlar, durumlar ve değişmesi gerekenler üzerine öneriler oluşturmaktadır. Belgede belirlenen ikinci amacın dördüncü hedefi “Adaylık sürecinden itibaren öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişiminde sürekliliği sağlamak” olarak belirlenmiştir. Hedefin gerçekleşmesi için gerekli hizmet içi eğitimlerin sağlanmasının önemine vurgu yapılmaktadır.

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin ihtiyacını karşılayabilmesi için öğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü çevrimiçi bir formla öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları hakkında bilgi toplamaktadır. Bu ankette öğretmenlik mesleği hakkında, öğretmenlik alanı (brans) eğitimleri hakkında, dil eğitimleri hakkında, bilişim teknolojisi alanı eğitimleri hakkında ve kişisel gelişim eğitimleri hakkında başlıklar açılmıştır (<http://e-hedb.meb.gov.tr/anketler/index.php?sid=46122>). Fakat bu başlıklar içerisinde zihin engellilerle çalışan öğretmenlerin özelleşebilecek ihtiyaçları hakkında veri toplamak olası görünmemektedir. Yukarıda da vurgulandığı gibi ulusal alanyazın özel eğitim alanında hizmet vermekte olan öğretmenlerin ihtiyaçlarının belirlenmesi için daha önceden yapılan çalışmaların sınırlı sayıda gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, ülkemizde görev yapmakta olan zihin engelliler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını ortaya koymaktır. Bu amaçla zihin engelliler öğretmenlerinin a) hangi konularda hizmet içi eğitim almak istedikleri, b) çalışma ortamlarına göre hizmet içi eğitim taleplerinin neler olduğu ve c) mezuniyet yıl aralığına göre hizmet içi eğitim taleplerinin neler olduğu incelenmiştir.

Yöntem

Bu araştırma, ülkemiz üniversitelerinin özel eğitim bölümlerinden mezun olmuş ve zihin engelliler öğretmenleri olarak çalışmakta olan öğretmenlerle gerçekleştirilen niteliksel bir çalışma olarak planlanmıştır. Çalışma zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin sınıf içi durumlarının ve ihtiyaçlarının anlaşılması için gerçekleştirilecek bir seri çalışmanın ilk aşaması olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada iki grup veri toplanmıştır. Toplanan verinin ikinci kısmı öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını tespit edebilmeyi hedeflemiştir. Bu çabanın öğretmenlerin düşüncelerinin sınırlandırılmaması ve yönlendirmeye maruz kalmaması için ve daha sonradan geliştirilecek olan ihtiyaç tespitinde kullanılabilir bir anketin geliştirilebilmesi için temel maddeleri oluşturması amacıyla nitel çalışma olarak planlanmıştır (Merriam, 1998). Çalışmada sorular yazılı olarak yöneltilmiş ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir (Berg, 1998; Gay, 1996). Öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla, veri toplamak için yarı-yapılandırılmış sorularla geliştirilmiştir (McMillan ve Schumacher, 1997).

Katılımcılar

Çalışmada özel eğitim bölümlerinin zihin engellilerin eğitimi anabilim dallarından mezun öğretmenler yer almış ve toplamda 7 farklı eğitim fakültesi mezunu 51 öğretmen çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Mezuniyet yılları 2000-2012 arasında değişen öğretmenlerin 4 tanesi yüksek lisans derecesine sahip iken 7 tanesi bir yüksek lisans programına devam etmekte olduğunu 40 tanesi de yüksek lisanslarının olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin 6 farklı eğitim ortamında çalıştıkları tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler hakkındaki demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Öğretmenler Hakkında Demografik Bilgiler

	Sıklık	Yüzde
Mezuniyet		
Gazi Üniversitesi	16	31.4
Ankara Üniversitesi	13	25.5
19 Mayıs Üniversitesi	6	11.8
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	9.8
Marmara Üniversitesi	5	9.8
Anadolu Üniversitesi	4	7.8
Necmettin Erbakan Ü.	2	3.9
Mezuniyet Yıl Aralığı		
2000-2003	5	7.8
2004-2008	12	23.6
2009-2012	35	68.6
Yüksek Lisans		
Var	4	7.8
Devam eden	7	13.7
Yok	40	78.4
Çalışma Ortamı		
İş Okulu	16	31.4
Eğitim ve Uygulama	14	27.5
Özel Sınıflar	7	13.7
Özel Merkez	7	13.7
OÇEM	4	7.8
RAM	1	2
Eksik Bilgi	2	4

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın verileri geliştirilen 6 soruluk bir soru setinin son sorusundan elde edilmiştir. Çalışmaya başlarken özel eğitim bölümlerinden mezun öğretmenlerin sorunları, zorlandıkları ve zorlanmadıkları konuların tespiti ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi hedeflenmiştir. İlk hazırlıkta sorular yarı yapılandırılmış görüşme olarak hazırlanmış ve beş öğretmene yöneltilmiştir. Öğretmenlerden önce araştırma sorularına yanıt vermeleri daha sonra da soruları Türkçe ve anlaşılabilirlikleri bakımından değerlendirmeleri istenmiştir. İlk soru setinde toplamda sekiz soru hazırlanmıştır. Soruların hedeflenen çalışma amacına dönük veri sağlama noktasında yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca sorularda anlatım yetersizliği de öğretmenler tarafından vurgulanmıştır.

Gelen yanıtlara uygun biçimde çalışmanın araştırmacıları soruları tekrar ele almışlardır. Bu süreçte soru sayısı öğretmenlerden gelen cevaplamak uzun sürüyor uyarısı üzerine kısaltılma yoluna gidilmiştir. Kısaltmaların yanında dil değişikliği de gerçekleştirilmiştir. Örneğin ilk soru setinde öğretmenlere “Öğretmen olarak en zorlandığınız problemleri anlatır mısınız?” sorusu yönlendirilmiştir. Beş öğretmenden üçü bu sorunun yapısının düzeltilmesi gerektiğini söylemiştir. Bunun üzerine soru “Öğretmen olarak mesleğinizi gerçekleştirirken en çok hangi konularda zorlanıyorsunuz?” şeklinde değiştirilmiştir. Elden geçirmenin tamamlanmasının ardından yeni soru seti iki alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından gelen yorumlar soruların amacı karşıladığı ama dilinin basitleştirilmesinin faydalı olacağı yönünde olmuştur. Bu doğrultuda sorular bir kere daha elden geçirilmiş ve son soru seti e-posta aracılığıyla alana gönderilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veriler yazılı olarak iletilen soru setine katılımcılar tarafından yazılı biçimde yanıt verilmesi şeklinde toplanmıştır. Açık uçlu soruların yer aldığı soru seti 216 öğretmene e-posta aracılığıyla ulaştırılmıştır.

Öğretmenlerin e-posta adreslerine öğretmenlerin çevrimiçi yazıştıkları ortamlardan ve sosyal medyadan faydalanılarak ulaşılmıştır. Bunun yanında mezun vermekte olan özel eğitim bölümlerinden öğretim elemanlarına ulaşılarak eski mezunlarına ait e-posta adreslerine ulaşılmak istendiği belirtilmiştir. Toplamda 216 e-posta adresine ulaşılabilmektedir. Bu öğretmenlerin 54 tanesi geriye dönmüştür. Elde edilen e-postalarda 2 tanesinin işitme engellilerin eğitimi anabilim dalı mezunu olduğu bir tanesinin de sınıf öğretmenliği mezunu olduğu tespit edilince toplamda 51 kişi ile veri toplama süreci sona ermiştir. Dönen soru setleri numaralandırıldıktan sonra çalışmanın araştırmacıları tarafından analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada hizmet içi eğitim ile ilgili soru ‘Sizce özel eğitim alanında öncelikli olarak hangi konularda hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmesi gerekir?’ şeklinde son soru olarak yer almıştır. Tablo-2’de öğretmenlerin hizmet içi eğitim taleplerini ele alan soru sıklık olarak, Tablo-3’te bu taleplerin eğitim ortamına göre durumu ve Tablo-4’te ise taleplerin mezun olunan okullara göre durumu sıklık ve yüzde olarak verilmiştir. Yüzde olarak verilmesinin nedeni ilgili değişkenin içinde kalan toplam katılımcı sayısının yüzde kaçının aynı fikri beyan ettiği hakkında bilgi sağlamaktır.

Öğretmenlerden gelen yanıtlarda ortak terminoloji kullanımının sınırlı olduğu fark edilmiştir. Bazı kavramlar örtüşük kullanılmıştır. Sıklıkla rastlanan örtüşüklüğe örnek olarak problem davranışlarla başetme yöntemlerine dönük talepte bulunan öğretmenlerin sınıf yönetimi, davranış değiştirme ve uygulamalı davranış analizi kavramlarını kullanmaları olmuştur. Bu nedenle çalışmanın iki araştırmacısı ayrı ayrı bu yanıtları sınıflamışlar ve ardından da sıklığı birbirinden bağımsız çalışarak tespit etmişlerdir. Ardından yanıtlar karşılaştırılarak ortak olanlar tespit edilmiş, uyumsuzluk anları fikir ortaklığı oluşması için tartışmaya açılmış ve ardından yanıt belli bir grubun altına alınmıştır. Öğretmenler tarafından sadece bir kere belirtilmiş olan maddeler sayım dışında bırakılmıştır.

Bu düzenlemenin ardından analizin ilk aşaması olan verilen yanıtların sıklıklarının belirlenmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından her öğretmenden gelen yanıtlar içine girdikleri başlıkların altına yerleştirilerek sıklıklar ortaya çıkarılmıştır. İzleyen süreç niceliksel olarak özetlenen verinin içeriğinin de analizinin gerekli olduğunu göstermiştir.

Sıklık sayımının yanında öğretmenlerin verdikleri yanıtları kendileri için mi yoksa genel olarak özel eğitim öğretmenlerine bakarak mı söyledikleri netleştirilememiştir. Bazı öğretmenler net biçimde kendilerinden bahsederken (1. Tekil şahıs kullanımı biçiminde) bir grup öğretmen diğerlerinden (3. Çoğul kişi) bahsetmişlerdir. Fakat tüm yazımlar aynı biçimde gerçekleşmemiştir. Bu nedenle içerik analizi yönteminden faydalanılarak veriler incelenmiştir. Bu aşamada Mayring (2000) tarafından işaret edilen analiz süreci basamakları takip edilmiştir. Amaç ile başlanmış, ardından kategorilerin oluşturulması gerçekleştirilmiş, yazılı materyal üzerinden kategorilerin tespiti ile devam edilmiş, elde edilen bulguların yaklaşık %25’inin tekrar geriye dönülerek gözden geçirilmesi gerçekleştirilmiş ve ardından yorumlama ile analiz tamamlanmıştır.

Bulgular

Her ne kadar bulgular sıklıklar şeklinde kayıt edilse de bulgulara farklı değişkenlerin ışığında bakmak olasıdır. Tablo 2 öğretmenlerin hangi konularda hizmet içi eğitim almak istediklerini ortaya koymaktadır:

Tablo 2

Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Talepleri

	N
Öğretim yöntem ve yaklaşımları	26
Davranış değiştirme ve sınıf yönetimi	24
Cinsel eğitim	12
Aile eğitimi	11
Değerlendirme ve BEP hazırlama	6
Otizm	5
Yetersizlik türleri	4
Kaynaştırma	4
Velilerle çalışma ve haklar	3
Tutum değiştirme	3
Yetişkin eğitimi	2
Erken çocukluk eğitimi	2
Yeni eğitim programların tanıtılması	2
Engelli bireylere iletişim	2
Tıbbi müdahaleler-sağlık bilgisi	2
Mevzuat ve haklar	2
Görsel algı	1
İşitsel algı	1
Erken çocuklukta uygulama	1
Dikkat dağınıklığı	1
Zihin engellilerin eğitimi temel bilgiler	1
Ailelerin yaşadığı travmalar	1
Etik	1
Özel eğitim süreci	1
Oyun ve drama	1

Tablo 2'ye ek olarak çeşitli değişkenlere göre öğretmenlerin hizmet içi eğitim taleplerine bakmak olasıdır. Tablo 3 öğretmenlerin çalışma ortamlarına göre hizmet içi eğitim taleplerini yansıtmaktadır.

Tablo 3

Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Taleplerinin Çalıştıkları Eğitim Ortamlarına Göre Dağılımı

	Özel Eğitim Sınıfı f/%	Eğitim ve Uygulama Okulu f/%	İş Okulu f/%	Özel Sektör f/%	OÇEM f/%	RAM f/%	Belirsiz f/%	Topla m f/%
Öğretim yöntem ve yaklaşımları	3/43	11/79	6/38	2/2	3/75		1/50	26/51
Davranış değiştirme ve sınıf yönetimi	5/71	8/57	3/18	4/57	3/75		1/50	24/47
Cinsel eğitim	2/29	1/7	8/50	1/14				12/24
Aile eğitimi		7/50	2/13	1/14	1/25			11/22
Değerlendirme ve BEP hazırlama	2/29	2/14	1/6					6/12
Otizm		1/7	1/6	2/29		1/100		5/10
Yetersizlik türleri	1/14		2/13			1/100		4/8
Kaynaştırma	2/29	1/7		1/14				4/8
Velilerle çalışma ve haklar		2/14	1/6					3/6
Tutum değiştirme	1/14		2/13					3/6
Yetişkin eğitimi		1/7	1/6					2/4
Erken çocukluk eğitimi		1/7	1/6					2/4
Yeni eğitim programların tanıtılması		1/7	1/6					2/4
Engelli bireylere iletişim			1/6		1/25			2/4
Tıbbi müdahaleler-sağlık bilgisi		2/14						2/4
Mevzuat ve haklar		2/14						2/4
Toplam	16	40	30	11	8	2	2	110

Tablo 3'ün işaret ettiği durumlardan bir tanesi öğretim yöntemleri ile ilgili eğitim ve uygulama okulunda çalışan öğretmenlerin %79 u ihtiyaç belirtirken, eğitim ve uygulama okullarında çalışan öğretmenlerin %57 si bu ihtiyacı belirtmişlerdir. Yanıtların görülme sıklığı ile beraber yüzdeleri verildiğinde yanıtların incelenmesi oldukça ilginç bulgulara işaret etmektedir.

Tablo 3 öğretmenlerin çalışma ortamlarına göre dağılımlarını ortaya koymaktadır. Burada verileri farklı biçimlerde ele almak olasıdır. Örneğin çalışmaya iş okullarından katılan öğretmenlerin sayısı 16 olmuştur. Bu katılımcılar toplamda hizmet içi eğitim önceliği olarak çok farklı konularda fikir belirtmişlerdir. Toplamda 40 konu beyanında bulunan grupta öğretmen başına ortalama 2.5 olacak şekilde hizmet içi eğitim konusu önerisi gelmiştir. Eğitim ve uygulama okullarında çalışan öğretmenler için de durum benzerdir. Öğretmenlerin 14'ü eğitim ve uygulama okulunda çalışmaktadır fakat hizmet içi eğitim talebi sayısı 30 konu olarak belirlenmiştir. Öğretmen başına ortalama hizmet içi eğitim konusu önerisi 2.1 olarak tespit edilmiştir. Öğretmenler, bir ortalama belirtmek gerekirse, ikiden fazla konuya işaret etmişlerdir.

Tablo 4 öğretmenlerin mezuniyet yıl aralığına göre hizmet içi eğitim taleplerini yansıtmaktadır.

Tablo 4

Öğretmenlerin Mezuniyet Yıllarına Göre Hizmet İçi Eğitim Taleplerinin Dağılımı

	2000-03 f/%	2004-08 f/%	2009-12 f/%	Toplam
Öğretim yöntem ve yaklaşımları	2/40	6/50	18/51	26/51
Davranış değiştirme ve sınıf yönetimi	1/20	5/42	18/51	24/47
Cinsel eğitim	1/20	3/25	8/23	12/24
Aile eğitimi		3/25	8/23	11/22
Değerlendirme ve BEP hazırlama	1/20	2/17	3/9	6/12
Otizm		1/8	4/11	5/10
Yetersizlik türleri		1/8	3/9	4/8
Velilerle çalışma ve haklar		2/17	2/5	4/8
Kaynaştırma	1/20	1/8	1/3	3/6
Tutum değiştirme		2/17	1/3	3/6
Yetişkin eğitimi		1/8	1/3	2/4
Erken çocukluk eğitimi	1/20		1/3	2/4
Yeni eğitim programların tanıtılması			2/5	2/4
Engelli bireylere iletişim		1/8	1/3	2/4
Tıbbi müdahaleler-sağlık bilgisi			2/5	2/4
Mevzuat ve haklar	1/20		1/3	2/4
Toplam	8	28	74	110

Öğretmenlere yöneltilen sorunun özelliğinden dolayı öğretmenlerin verdikleri yanıtların kendileri için hizmet içi eğitim talepleri mi olduğu yoksa iş tecrübeleri içinde karşılaştıkları durumlar ve kişiler nedeniyle mi bu istekleri belirttikleri çok belirgin değildir. Fakat öğretmenler tarafından belirtilen konuların önemli bir kısmının “diğerleri” için olduğunu düşünmek çok da uzak olmayan bir ihtimaldir. İzleyen ifadelerdeki zamirler öğretmenlerin kendilerinden mi yoksa başkalarından mı bahsettiklerine dair bazı ipuçları sağlamaktadır. Örneğin bir öğretmen taraf belirtmeden genel bir istek ortaya koymuştur: “...öğretmenin kendini yenilemesi için öğrenmelere açık ve bilgiye ulaşılabilir bir durumda olması gerekir. Bu sebeple hizmet içi eğitimlerde yurtdışında kullanılan farklı alanlardaki yöntemlerin öğretmenlere aktarımı sağlanabilir.” Bu ifade genel bir gruba kapsamaktadır. Diğer bir öğretmen öbür öğretmenler hakkında düşüncelerini şu şekilde ortaya koymaktadır: “Hala çoğu insanın BEP hazırlama konusunda sıkıntısı var. Uzun dönemli amaç ve kısa dönemli amaç ayırmalarına varamamış çok öğretmen var...” Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere öğretmen kendi hakkında değil diğerleri hakkında konuşmayı tercih etmektedir.

Öğretmenlerin kendileri hakkında mı yoksa genel olarak öğretmenlere yönelik olarak mı düşüncelerini ifade ettiklerini anlayabilmek için çalışmanın içinde sorulan diğer bir soru ile karşılaştırma yaparak sonuca gidilmeye çalışılabilir. Çalışmada öğretmenlere yöneltilen ilk soru: “Öğretmen olarak mesleğinizi gerçekleştirirken en çok nelerde zorlanıyorsunuz?” sorusudur. Karasu, Aykut, Yılmaz (2013) çalışmasında 24 öğretmenin yaşadıkları zorluklar olarak sınıf içi öğretmenlik becerilerine işaret ettikleri tespit edilmiştir.

Toplamda 51 öğretmenin 24 ü sınıf yönetimi, davranış değiştirme ve öğretim konusunda zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hizmet içi eğitim taleplerinde ise benzer sayıda öğretmen bu iki noktaya işaret etmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Zihin engelliler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amacını taşıyan bu çalışma ihtiyaçlar konusunda bazı bulgulara ulaşabilmektedir. Genel olarak ele alındığında öğretmenlerin ihtiyaçlarının davranış değiştirme, sınıf yönetimi ve öğretim yöntemleri üzerine odaklandığı anlaşılmaktadır. Bunun dışında aile eğitimi, cinsel eğitim ve otizm konularına da ilgi olduğu görülebilmektedir. Bulgular öğretmenlerin çalıştıkları eğitim ortamlarına göre incelendiğinde özel sınıflarda, OÇEM'lerde ve özel sektörde çalışan öğretmenlerin davranış değiştirme ve sınıf yönetimi, eğitim ve uygulama okullarında çalışanların öğretim yöntemleri ve iş okullarında çalışanların ise cinsel eğitim konularını öne çıkardıkları tespit edilmiştir. Bulgular öğretmenlerin tecrübelerine göre analiz edildiklerinde, mezuniyetleri 2000 yılından 2008 yılına kadar olan öğretmenlerin öğretim yöntemleri üzerine odaklandıklarını, mezuniyetleri 2009 ve sonrası olan öğretmenlerin ise hem öğretim yöntemleri hem de davranış değiştirme ve sınıf yönetimi konularını öne çıkardıkları görülmektedir. Bulguların bu biçimde ayrıştırılarak incelenmesi hizmet içi eğitim planlanmalarına dönük avantajlar getirilebilecektir.

Öncelikle elde edilen bulgular ulusal ve uluslararası alanyazınla karşılaştırıldığında örtüşen ve farklılaşan yanlarının olduğu görülmektedir. Ergül ve diğerlerinin (2013) çalışmalarında okuma-yazma, dil ve iletişim ile otizm konularında özel eğitim bölümü mezunlarının talepleri olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular her iki çalışmanın ortak sonuçlara vardığını göstermektedir. Buell, Hallam, Gamel-McCormick ve Scheer (1999) öğretmenlerin ihtiyaçlarını ve yaklaşımlarını karşıladıkları çalışmalarında öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlama, öğretim uyarlamaları, problem davranışların yönetimi ve amaç yazımı konularında eğitim ihtiyacı içinde olduklarını belirtmişlerdir. Öğretim ile ilgili sorunları ve davranış problemlerinin kontrolü konuları her iki çalışmada da ortak noktalar olarak görülebilmektedir.

Elde edilen bulgular hizmet içi eğitim planlarının hazırlanması esnasında hangi konuları öne çıkarılması gerektiğine işaret etmektedir. Alanyazında da belirtildiği gibi hizmet içi eğitimin etkili olmasının hedefe yönelik hazırlanması ile bağlantılı olduğu düşünüldüğünde, elde edilen bulgular hazırlanacak olan eğitim planlarının öğretmenlerin çalıştıkları eğitim ortamları ve tecrübelerini de dikkate alır biçimde yapılandırılmasının avantajları olabileceğini ortaya koyacaktır. Katılımcı öğretmenlerden bir tanesi iş okulunda çalışmasına rağmen erken çocukluk eğitimi hakkında hizmet içi eğitim talebinde bulunmuştur. Öğretmenlik alanlarına özelleştirilmemiş formlarla hizmet içi eğitim taleplerinin toplanarak hazırlanan hizmet içi eğitim planlarının yukarıdaki örnek benzeri durumlardan daha az etkilenmesi ve daha fazla ihtiyaca dönük hazırlanabilmesi bakımından bu çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlar daha anlamlı olmaktadır.

Geçtiğimiz yıl (2012) içerisinde gerçekleştirilmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen planlamada 562 tane hizmet içi eğitim kursu belirlenmiştir. Bu kurslar içerisinde zihin engelliler öğretmenlerini ilgilendirebilecek bazı başlıklar tespit edilmiştir. Bunlar; zihin engellilerin eğitimi, özel öğretim yöntemleri, engellilere yönelik mesleki eğitim programlarının hazırlanması semineri, özel eğitim uygulamaları semineri ve bütünleştirme eğitimi kurslarıdır. Toplamda 12 adet kurs belirlenmiştir. Bunlardan sadece özel öğretim yöntemleri kursu zihin engelliler öğretmenlerini içerebilecek bir kurs olarak planlanmıştır, ancak iptal edilmiştir. Adı geçen hizmet içi eğitim kursları ise sadece engelli öğrencilerle çalışacak branş öğretmenleri ya da sertifika alacak öğretmenler için açılmıştır. Bakanlığın planlamasında yer alan kurslar içerisinde zihin engelliler öğretmenlerini doğrudan hedefleyen bir kurs olmasa bile bakanlık tarafından duyurulan planlamada öğretmenlerin kişisel gelişimlerine destek verebilecek çok sayıda kurs hazırlanmıştır. Bu çalışmadan elden edilen sonuçlarla Bakanlığın planlamaları gerçekleştirilirken zihin engelliler öğretmenlerine dönük planlamalar yapılmasını kolaylaştırılabilecektir. Öğretmenler mesleki gelişimleri için kurs talebinde bulunurken diğer konularda da kendilerini geliştirebilecekleri kurslardan çok sınırlı bahsetmiştir. Örneğin, alandaki gelişmeleri takip etmelerini sağlayabilecek dil, bilgisayar veya araştırmacılığa dönük konularda hizmet içi talepleri sınırlı kalmaktadır. Bir numaralı katılımcı öğretmenlerin hem yabancı dil hem de araştırmacı özelliklerinin geliştirilmesi için bu tür hizmet içi eğitim taleplerini ifade edebilecek görüşler ortaya koymuştur.

Çalışma kapsamında zihin engelliler öğretmenleri ihtiyaçları konusunda bulgular ortaya koyarken doğrudan sorulmasa da hizmet içi eğitimler hakkındaki görüşlerini de paylaşmışlardır. Görüşme bulguları incelendiğinde öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerin kalitesi ile ilgili ciddi eleştirileri olmuştur. Bu nedenle izleyen araştırmalarda bu konunun da ele alınması faydalı olacaktır. Ayrıca görüşmelerin yaygınlaştırılması, katılımcıların üniversiteler temelinde sayısının artırılması ile hizmet öncesi eğitimlerinin hizmet içi eğitim talepleri ile ilgisi incelenebilir.

Diğer bir çalışma önerisi olarak zihin engellilerin öğretmenlerinin mezuniyet yıllarına göre taleplerinin farklılaşmasının nedenleri de incelenebilir. Meslek hayatlarının ilk dört yılında belli konulara odaklanan öğretmenlerin zaman içerisinde bu problemleri çözdükleri için mi yoksa tükenmişlik yaşamaya başladıkları için mi hizmet içi eğitim alma istekleri azalmaktadır sorusu bu noktada gündeme gelmektedir.

Çalışmanın bulgularını hizmet öncesi lisans eğitimleri bakımından da incelemek söz konusu olabilecektir. Mevcut zihin engellilerin eğitimi programı yoğun biçimde davranış değiştirme, sınıf kontrolü ve öğretim üzerine dersler içermektedir. Bu kadar yoğun işlenen konular olmasına rağmen neden öğretmenler öncelikli olarak bu konularda talepte bulunmaktadır sorusunun da yanıtının aranması uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

- Ataman, A. (Şubat, 2007). *Eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme: Yapılanmada gözlenen aksaklıklar*. Eğitim Fakülteleri ve Öğretmen Eğitimi, VI. Antalya Sempozyumları, Antalya. Avrupa Yükseköğretim Çerçevesi, 1 Ekim 2013 tarihinde http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm adresinden temin edilmiştir
- Azar, A., & Karaali, S. (2004). Fizik öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Milli Eğitim Dergisi*, 162, 1 Ekim, 2013 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/162/azar-karaali.htm adresinden temin edilmiştir.
- Berg, B. L. (1998). *Qualitative research methods for the social sciences*. (3rd Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Buell, M., Hallam, R., Gamel-McCormick, M., & Scheer, S. (1999). A survey of general and special education teachers' perceptions and in-service training needs concerning inclusion. *International Journal of Disability, Development and Education*, 46, 143-114.
- Can, H., Akgün, A., & Kavuncubaşı, Ş. (1995). *Kamu ve özel kesimde personel yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cullinan, D., Epstein, M.H., & Schultz, R.M. (1986). Importance of SED teacher competencies to residential, local and university education authorities. *Teacher Education and Special Education*, 9 (2), 63-70.
- Ergül, C., Baydık, B., & Demir, S. (2013). Özel eğitim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin zihin engelliler öğretmenliği lisans programı yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (1), 1-24.
- Gay, L. R. (1996). *Educational research: Competencies for analysis and application*. (5th Ed.). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Gökdere, M., & Çepni, S. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin hizmet içi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik bir çalışma; Bilim sanat merkezi örnekleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 1-14.
- Hindman, S., E., & Polsgrove, L. (1988). Differential effects of feedback on preservice teacher behavior. *Teacher Education and Special Education*, 11(1), 25-29.
- Karasu, N. Aykut, Ç., & Yılmaz, B. (2013). Özel eğitim bölümleri program değişikliği için öğretmen görüşlerinin incelenmesi, 5. Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale.
- Kop, S. (2003). Fen bilgisi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bazı ihtiyaçların giderilmesine yönelik rehber materyallerin geliştirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Mayring, Philipp (2000). *Qualitative Content Analysis*. Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research, 1(2), Art. 20, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>. Adresinden temin edilmiştir.
- McMillan, J.H. & Schumacher, S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*, 4th Edition. Addison-Wesley Educational Publications, Inc.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education: Revised and Expanded from Case Study Research in Education*. San Francisco, California, Jossey-Bass Inc., Publishers.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, Özel eğitim öğretmeni özel alan yeterlikleri el kitabı, 1 Ekim 2013 tarihinde <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html> adresinden temin edilmiştir.

- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde yeni yaklaşımlar. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 83-95.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlikleri: modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 63-82.
- Tanyel, A. (1999). *İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyacı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taymaz, H. (1992). *Hizmetçi eğitim "kavramlar, ilkeler, yöntemler"*. Ankara: Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası. Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlikler Çerçevesi, 1 Ekim 2013 tarihinde <http://tyyc.yok.gov.tr/> adresinden temin edilmiştir. Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi (2011), 1 Ekim 2013 tarihinde <http://www.memurlar.net/haber/373146/> adresinden temin edilmiştir.
- Uşun, S., & Cömert, D. (2003). Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 125-138.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 1 Ekim 2013 tarihinde <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/arsiv/Ustuner.htm> adresinden temin edilmiştir.
- Vuran S., Çolak, A., & Gürgür, H. (2003). Davranış kontrolü ve beceri öğretimi konusunda hizmetiçi eğitim programına katılanların programa ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi, Özel Eğitim Dergisi*, 4 (1), 1-17.
- Wooden, S., & Babbiste, N. (1990). Pre/In Service Training Requires Planning." *Day Care and Early Education*, 18, 34-36.

Summary

Determination of in-Service Training Needs of Teachers With Intellectual Disabilities

Necdet Karasu*
Gazi University

Çıgıl Aykut**
Gazi University

Betül Yılmaz***
Gazi University

Teachers are required to meet higher standards in time. They are in need of improving themselves professionally and personally to meet those requirements. The teachers competencies manual also included an item about professional and personal development of teachers. In order to improve teachers' competencies, in service trainings are planned and implemented. The literature indicates that effective in service trainings focuses on the needs of teachers. This study sought to identify the needs teachers who work with students with intellectual disabilities.

The institutions provide in-service trainings to update the knowledge of the workers and improve competencies. Can, Akgün and Kavuncubaşı (1995) defined in service training as systematic trainings to improve workers' knowledge and skills from the date they start to work to they retire. Seferoğlu (2004) pointed out the importance of in service trainings by mentioning the contributions of in service trainings to the workers. Taymaz (1992) underlined another important issue which is in-service trainings' success is based on their ability to meet the workers needs and expectations. Identification of the needs; therefore, might be crucial for successful in service trainings. However, any study related to the needs of special education teachers could not be found out in the literature.

Teacher competencies have changed in years. Even though history of teacher training has a history of 150 years, the policy of teacher training also changed for several reasons in time (Üstüner, 2004). One of the major reasons for the change was the change in expected teacher model. The expectations from teachers are increased in time. Teacher competencies manual published by the Ministry also indicates to new developed competencies which includes improvement of the teachers personally and professionally.

---

*Assistant Professor Doctor, Gazi University, Faculty of Education, Department of Special Education, Ankara, E-mail: necdetkarasu@yahoo.com

**Asist. Prof. Dr. Çıgıl Aykut, Gazi University Faculty of Education, Department of Special education, Ankara, E-mail: cigil@gazi.edu.tr

*** Research Assistant, Gazi University, Faculty of Education, Department of Special Education, Ankara, Ankara, E-mail: betulyilmaz@gazi.edu.tr

The literature shows that the discussion about teacher competencies have been through a long history. Some major changes in 1970s, and discussions through 1980s pointed out new requirement for the teachers. Hindman and Polsgrove (1988) tried to make a distinction between if the issue is really a teacher competency and personal characteristics of teachers. However, in these days, several organisations are not discussing the issue anymore. They set requirements, competencies or standards for teachers. In special education, for example, Council for Exceptional Children set requirements for teachers. One item in the requirement is professional development of teachers.

Beside the USA, EU also has its own requirements for teachers. EU has set requirements for member countries and also for candidates for membership. The requirements might be considered as framework for the countries. The countries are free to apply their own methods to meet the requirement in their own terms. Turkey must, also, meet those requirements.

Higher Education Framework also another issue to consider for teacher competencies. The framework has set requirements for higher education institutes including teacher education faculties. The students majoring in teaching must be trained in based on certain requirements including qualifications about professional and personal development.

Also, EU reports indicate that teachers must be able to help students in different ways. They must help them to become learners who can reach to knowledge by themselves. Also, teachers must be able to serve to individuals with a variety of differences including cultural, learning styles and so on. Therefore, teachers must develop their professional and personal qualifications.

Also, the National Teacher Strategy Document of Turkey identified the problems in the area of teaching and proposed solutions for the problems. One of the proposed solutions is providing in service trainings for teacher development professionally and personally. The Ministry has a directorate to provide trainings to teachers. The directorate has been attempting to identify the needs of teachers to create in service trainings that directly focus on the needs of teachers. The directorate collects data online with a form to fill up by teachers. However, the form does not include any questions specialized in the field of special education.

In order to provide in service trainings that focus on the needs of the teachers who work with students with intellectual disabilities, a different method had to be applied to collect data about the needs. Therefore, this study was the first one to attempt to collect the necessary data.

Methods

Participants

Fifty-one teachers of students with intellectual disabilities were involved in the study. The participants work experience varied from 12 years to less than a year. They were graduates of 8 different special education departments.

Data Collection and Analysis

The data collected with an on-line interview form. The participants filled the form and sent back to the researchers. The form included 6 questions and the question about in service training was the last question to be responded. The researchers analyzed the data by counting the frequencies of the responses.

Findings

The findings indicated that classroom management, behavior modification and instructional methods are first subjects to be designated for in service trainings. Besides those, parent training and autism are the topics to be suggested by the teachers. The results also were analyzed based on teachers experience and the educational settings they serve in. The teachers with less than 4 year experience basically asked for behavior modification,

classroom management instructional methods and autism. The teachers who work in education and practice schools basically asked for instructional methods while the teachers who work in vocational schools asked for in service trainings about classroom management and behavior modifications.

Discussion and Suggestions

The findings underlined the issues designated as the emergent subject to involve in service trainings. The issues of instructional methods, classroom management and behavior modification are the forthcoming issues for the planning. The findings also provided an opportunity to provide more specific trainings according to the experience of the teachers and the educational settings they serve in. In the past year, the Ministry held 562 in service trainings for teachers and none aimed to improve professional skills and knowledge of teachers who work with students with intellectual disabilities. With the indications from the study, the Ministry personal might focus on new planning based on the findings.

The findings might be analyzed based on the graduation of the teachers; however, this would not be meaningful with existing data. Since the number of the participants from some universities is low for a truthful analysis, in the future the researchers might consider collecting from a larger number of teachers.